

GENSCHEN WOORDE EN UITDRUKKINGE

Deel X

**Raak, raak,
nen twiedekker!**

*Bijien geschart...
en oetickend deur*

Eddy Levis d' Gill. Van Geert

**Speel nog een beetse mee
de moarbels**

Syn.: "Ge zij nog een beetse te groen achter U uures". "moarbel" = marmer. "Moarbels" zijn marmeren, stenen, glazen of albasten bollen, die iets groter zijn dan de gewone knickers (Kinderspel).

Fig.: je bent daar nog veel te klein voor.

**Ik kuische mijn schuppe
af**

Syn.: "Ik kuische mijnen buut (: boot) af, 'k ben hier vuurs, 'k stoppe der mee, 'k ben wig.": Iemand die met de schop gewerkt heeft, kuist die eerst af vooraleer ze weg te bergen, dit om te voorkomen dat ze roest door de vochtige aarde die er anders aan blijft kleven.

Plaat 14.

Ze leesdege ons Hiere van zijn kruis

Syn.: "t Es ne kweezel, nen piloarenbijter" (Zie ook plaat 8 en 13).

Wordt gezegd van iemand die hele dagen in de kerk zit of die vaak en lang bidt.

En tons nog op mijn konte

Syn.: "gat, achterwirk, zijn tweede weeze (: gezicht), kontstuk, kontement.

Gemeen: boste, splette, scheure, ol.": zitvlak.

"Hij heeft haer verdrijght dat hij haer de conte van het lijf zou schuppen."
(Criminele Processen, 1752).

Als ge op uwen puut speelt zulde bij meniere koome

Syn.: "opspeele, van Uwen theater (U konte, Uw uures, Uwe neuze, U sigare, U kluute, U muile, U smoel) moake.": kijven, twisten, ruzie maken.

"Iemand bij meniere doen koome" betekent bij de politiecommissaris doen komen om onderhoord te worden in verband met bepaalde beschuldigingen.

Vroeger zei men: "Iemand voor de Heren leiden", voor de overheid brengen.

"Hij seght dat hij niet vervaert en was van d'heeren schepenen indien hij daervoor voor hun soude hebben moeten komen." (Criminele Processen, 1786).

Alexis Callant schrijft in "Tiperi - Allerlei kijkjes uit het Poortjesleven" (A. Wouters, Brussel, 1937, p. 63):

"- Dat is mijne kotterrire! Riep de Poef opeens.

- Dan hebt-de gij daarmee geslagen en meneer daar, Zotten Dees, getroffen.

Ge klap er Uw eigen vierkant in!

Er werden namen genoteerd en bij meneere zouden ze moeten komen om dat "affirke" klaar te spinnen."

Dat was het kranig besluit van de politiemann." en op p. 64:

"Bijna heel Tiperi, notabellen (sic) en anderen, werden geroepen bij meneere den politiecommissaris."

Gij zijt een achterwoarsterigge gelijk de secretaresse

Syn.: "Achter iemand zijn konte luupe".

Een "achterwoarsterigge" is een baker, een vrouw wier taak het is pasgeboren kinderen te verzorgen en de kersverse moeder op te passen. Zij moest kinderen bakeren, t.t.z. koesteren, verwarmen voor een vuurmond en hen stevig in "nen bunsel", in de doeken wikkelen. Zij kreeg voor dit bakerdienstje

(werk van korte duur) een bakerfooi of bakersgeld (loon, fooi, handgeld).

Een "achterwoarsterigge" was dus uiterst bezorgd en zorgzaam in de weer.

Het wordt vaak gezegd over personen die steeds in het zog van anderen lopen om alles op te ruimen of behulpzaam te zijn. Soms wordt het ook spottend bedoeld op een man die in het huishouden helpt of iemand die zeer spaarzaam is.

Da es iene mee twee gezichte

Syn.: "Dat es ne muiletrekker, ne nijper, ne valschoard, ne schijnheiligoard".
Hij zoe mee zijn ien uuge lache en mee zijn andere schrieme. Mee den diene
moed'uit u uuge zien gelijk ne koater uit zijn kluute. Mee den diene
moed'oplette, 't es ne valschoard": schijnheilig en vals zijn.

Ne gruute lantirre mee een klein luchtse

Zie tekst bij plaat 37, zelfde uitdrukking.
